

การบริหารงานวิทยาลัยอาชีวศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
VOCATIONAL COLLEGE ADMINISTRATION OF
VOCATIONAL COLLEGE ADMINISTRATOR

¹เกรียงไกร ปัญญาประเสริฐกุล และ ²จุฬาพรรณภรณ์ ธนะแพทย์

¹Kriangkrai Panyaprasertkul and ²Chulapunporn Thanaphaet

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,วิทยาเขตขอนแก่น, ประเทศไทย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Compus, Thailand.

¹chulapunporn@gmail.com

Received December 25, 2020; Revised February 12, 2021; Accepted March 21, 2021

บทคัดย่อ

ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้เรียน ควรได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความรู้ในเรื่องบทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้มีความรู้ที่จะสามารถร่วมแสดงความคิดเห็นและทำงานร่วมกับบุคลากรในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผู้บริหารอาชีวศึกษาต้องมีความรับผิดชอบในชื่อเสียงและความเจริญก้าวหน้าขององค์กร มีการวางแผนกลยุทธ์และวิสัยทัศน์สำหรับอนาคต ด้วยผู้บริหารเป็นผู้นำที่มีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผลการเรียนและสังคมของผู้เรียน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องช่วยให้เกิดการสอนอย่างเอี่ยมยอดในทุกห้องเรียน การตระหนักถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลทางการศึกษาของอาชีวศึกษาจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพื่อช่วยส่งเสริมให้การบริหารจัดการอาชีวศึกษามีคุณภาพมีประสิทธิภาพ และช่วยผู้เรียนให้มีสมรรถนะสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในภาคอุตสาหกรรม ชุมชน ประชาคมอาเซียนและโลก

คำสำคัญ: การบริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษา, ผู้บริหารสถานศึกษา

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

²อาจารย์ ดร., สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Abstract

The vocational college administrators, teachers, the College Boards, and students should be trained for self-development and be equipped with the knowledge of their role in participating educational management so that they are able to participate in expressing opinions and working with school personnel effectively. In addition, vocational college administrators must be responsible for the reputation and the progress of the organization with strategic planning and visions for the future. According that the vocational college administrators are the leaders directly and indirectly impacting academic and social performance of the students, they, therefore, need to enhance all possible excellent learning performance in all classes. The emphasis on factors affecting the academic performance of the vocational education is, thus, necessary that helps enhancing quality and efficiency vocational education management and also helps the students have capacity in accordance with the need of labor market in industrial sector, communities, ASEAN and international communities.

Keywords: Vocational College Administration, Vocational College Administrator

บทนำ

จากสถานการณ์ความต้องการแรงงานกำลังคนของประเทศ พบว่าต้องการแรงงานในระดับกลางมากกว่าระดับสูง ด้วยประเทศไทยขาดแคลนกำลังคนในระดับกลางอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2555) ได้กำหนดนโยบายในการผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ และมีเป้าหมายให้เพิ่มสัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษามากขึ้น โดยกำหนดสัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาต่อสามัญศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็น 60 : 40 ในปี 2559 การจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาจึงได้มีบทบาทที่สำคัญต่อประเทศมากขึ้นด้วยเป็นความต้องการของตลาดที่ต้องการกำลังคนในภาคอุตสาหกรรมและการบริการ

สถาบันการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงมีหน้าที่หลักจะต้องพัฒนาอาชีวศึกษาให้สามารถผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีศักยภาพ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและรองรับประชาคมอาเซียน ต้องมีการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพ การยกระดับคุณภาพผู้เรียน การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และการส่งเสริมความ

ร่วมมือทุกภาคส่วน (ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์, 2555) ดังนั้นผู้บริหารอาชีวศึกษาต้องมีสมรรถนะ มีศักยภาพที่จะขับเคลื่อนการอาชีวศึกษาให้ก้าวหน้า สอดคล้อง เหมาะสมกับนโยบายและบริบทโลก ด้วยเหตุนี้จึงเป็นเรื่องสำคัญที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาจะต้องจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของประเทศชาติ ประสิทธิภาพของสถานศึกษาเป็นความสามารถของสถานศึกษาที่จะสามารถเพิ่มการปฏิบัติหน้าที่ให้ได้ประโยชน์ที่สุด ประสิทธิภาพของสถานศึกษาจะสะท้อนถึงผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา (Sihono & Yusof, 2012) ทั้งนี้ลักษณะของการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ นอกจากต้องคำนึงถึงนโยบายการศึกษาแล้ว มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องคือ ปัจจัยระดับสถานศึกษา ปัจจัยระดับห้องเรียน และปัจจัยระดับผู้เรียน Creemers & Kyriakides, 2012)

ปัจจัยระดับสถานศึกษานี้ สถานศึกษาต้องมีบทบาทในการให้ความรู้และฝึกอบรมผู้เรียน ในการพัฒนาศักยภาพและมีความสามารถที่จะแข่งขันในอนาคตได้ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญคือ ผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นำอาชีวศึกษาจะมีบทบาทที่ทำให้อาชีวศึกษาประสบความสำเร็จได้ ผู้นำอาชีวศึกษาต้องมีทักษะครบชุดที่จะเผชิญกับความท้าทาย โดยเฉพาะการมีวิสัยทัศน์ และความกล้า (Summers, 2001) ความท้าทายที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 (Johnson & Johnson, 2010) มี 4 ประการ คือ (1) การพึ่งพากันในระดับโลก มีความร่วมมือแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกัน และสร้างกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศในโลกยุคใหม่ ต้องใช้สถานศึกษาเป็นที่ปลูกฝังความคิดนี้ โลกมีความหลากหลายและพหุนิยม (2) จำนวนประเทศที่เป็นประชาธิปไตยเพิ่มขึ้น ต้องมีทักษะการเป็นพลเมืองในโลกยุคดิจิทัล (3) ความต้องการผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะในการให้เหตุผลขั้นสูง (4) การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความสัมพันธ์แบบออนไลน์ ผู้บริหารในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดพลเมืองในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีการเตรียมพร้อมรับมือกับความท้าทายนี้

สภาพการบริหารอาชีวศึกษา

วิสัยทัศน์ประเทศไทยปี พ.ศ.2570 ส่วนหนึ่งได้กำหนดให้คนไทยสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก สามารถอยู่ในประชาคมภูมิภาคและโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี (อาคม เติมพิทยาไพสิฐ, 2552) นั่นคือ คนไทยต้องมีความรู้ มีทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร หาความรู้ และประกอบวิชาชีพ นอกจากนี้ในปี 2558 ประเทศไทยได้เข้าร่วม

ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) เพื่อสร้างสันติภาพอย่างยั่งยืนมั่นคง และแบ่งปันความเจริญรุ่งเรืองให้กับภูมิภาคอาเซียน มีการเน้นคนเป็นศูนย์กลาง มีการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา สนับสนุนการเรียนรู้ภาษาอาเซียน และสนับสนุนให้พลเมืองของสมาชิกอาเซียนมีความเชี่ยวชาญในภาษาอังกฤษ เพื่อให้พลเมืองของอาเซียนสามารถสื่อสารกันได้โดยตรง และสามารถเข้าร่วมกับชุมชนนานาชาติได้อย่างกว้างขวาง (The ASEAN Secretariat, 2009) มีการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน รวมกลุ่มทางเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับอาเซียน ประเทศไทยในฐานะหนึ่งในสมาชิกอาเซียน จึงต้องมีความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ มีการปรับตัวใหม่ศักยภาพรองรับกับโอกาสใหม่ทางเศรษฐกิจการค้าที่จะร่วมกันในข้างหน้า ผลิตภัณฑ์ที่พร้อมจะเข้าสู่ตลาดแรงงานของประชาคมอาเซียนอย่างมีคุณภาพ ด้วยแรงงานที่มีคุณภาพจะเป็นที่ต้องการของหน่วยงานและสถานประกอบการต่างๆ และจะมีโอกาสเคลื่อนย้ายไปประกอบอาชีพในกลุ่มประเทศอาเซียน ดังนั้นประเทศที่แรงงานมีคุณภาพและมีฝีมือสูงกว่าจะได้เปรียบ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553) แต่จากการศึกษาความพร้อมในการผลิตช่างฝีมือหรือแรงงานฝีมือของสถานศึกษาอาชีวศึกษาไทย เพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (นพดล สุตันทิวนิชกุล, 2557) พบว่าส่วนใหญ่มีอยู่ในระดับน้อยทั้งในด้านการเคลื่อนย้ายเข้าสู่ตลาดแรงงานของประชาคมอาเซียน การใช้ภาษาอังกฤษสื่อสาร และการค้นคว้าหาความรู้จากอินเทอร์เน็ตได้ รวมทั้งครูอาจารย์ส่วนใหญ่ยังมีความพร้อมอยู่ในระดับน้อยทั้งในด้านการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การแลกเปลี่ยนครูอาจารย์และผู้บริหารทุกระดับกับกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน นอกจากนี้ความพร้อมในการกำหนดนโยบายและการกำหนดแผนกลยุทธ์เพื่อสนับสนุนการผลิตช่างฝีมือหรือแรงงานฝีมือในการรองรับเข้าสู่การเปิดเสรีด้านต่างๆของกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ยังมีความพร้อมอยู่ในระดับน้อย

การที่ผู้เรียนอาชีวศึกษาจะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือเข้าสู่ตลาดแรงงานในประชาคมอาเซียนได้ ต้องมีกรอบมาตรฐานคุณวุฒิที่แสดงถึงผลลัพธ์จากการเรียนรู้ของบุคคล เพื่อใช้ในการเทียบโอนคุณวุฒิ (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์; และคนอื่นๆ, 2552) ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพ แต่ในปัจจุบันผู้เรียนอาชีวศึกษามีคุณภาพไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของสถานประกอบการ มีหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งการขาดความพร้อมในด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ ครูผู้สอนมีปริมาณและคุณภาพไม่สอดคล้องกับภารกิจที่ได้รับ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2555) ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่ต้องเร่งพัฒนา

จากรายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามนโยบายด้านการศึกษารัฐบาล ในด้านการจัดการศึกษาขั้นอุดมศึกษาและอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานพบว่า ในสภาพปัจจุบันผลการพัฒนาด้านคุณภาพการศึกษาของอาชีวศึกษาจากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2561 พบว่า ผู้เรียนไม่นิยมเรียนประเภทอาชีวศึกษา จึงมีสัดส่วนน้อยกว่าผู้เรียนประเภทสามัญศึกษาทำให้มีการขาดแคลนแรงงานระดับกลาง รวมไปถึง ผู้เรียนในระดับอาชีวศึกษาลาออกกลางคัน จำนวนมากและนักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มีแนวโน้มลดลง เนื่องจากผู้เรียนส่วนใหญ่มุ่งเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) รวมไปถึงภาพลักษณ์ด้านพฤติกรรมของผู้เรียนอาชีวศึกษาทำให้ผู้เรียนและผู้ปกครองขาดความมั่นใจว่าผู้เรียนจะได้รับความรู้จากการเรียนอย่างแท้จริงและมีความปลอดภัย นอกจากนี้ ปัญหาการขาดแคลนแรงงานสายวิชาชีพทั้งด้านปริมาณและด้านคุณภาพของผู้เรียนอาชีวศึกษา เกิดจากสถานประกอบการและภาครัฐไม่ได้มีการวางแผนการทำงานร่วมกัน (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2562) และจากการวิเคราะห์ข้อมูลแนวโน้ม สถานการณ์เกี่ยวกับการอาชีวศึกษาและความต้องการของอุตสาหกรรม รวมทั้งจากงานวิจัยเพื่อวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554: 711) พบว่าสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษาก่อผลิตกำลังคนได้ไม่ตรงกับสาขาที่ตลาดหรือสถานประกอบการต้องการผู้จบด้านอาชีวศึกษามีคุณสมบัติไม่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการขาดความสามารถด้านสมรรถนะหลัก (Core Competencies) และสมรรถนะด้านสายงาน (Functional Competencies) โดยเฉพาะความสามารถในด้านคอมพิวเตอร์ ภาษาต่างประเทศ ทักษะในการวิเคราะห์แก้ไขปัญหา รวมทั้งขาดคุณลักษณะที่สำคัญต่อการปฏิบัติงาน ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ การมีวินัย นอกจากนี้สถานศึกษามีปัญหาในการ จัดการบริหารการเรียนการสอน ขาดความพร้อมในด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ อาคาร สถานที่ และ งบประมาณ ครูผู้สอนมีปริมาณและคุณภาพไม่สอดคล้องกับภารกิจ ทำให้ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน

จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษาหรือที่เรียกว่า วีเน็ต (V-Net) ในสมรรถนะการสื่อสารรู้เรื่องด้วยภาษาอังกฤษของผู้เรียนอาชีวศึกษา ประจำปี 2554 พบว่าผู้เรียน อาชีวศึกษามีผลคะแนนสอบไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ผู้เรียนในระดับประเทศได้คะแนนเฉลี่ย 5.21 ส่วนผู้เรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ได้คะแนนเฉลี่ย 5.77 ส่วนสมรรถนะวิชาชีพ มีทั้งผู้ที่ผ่านเกณฑ์ประเมินและไม่ผ่านเกณฑ์ (สถาบัน

ทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2555) และจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา ประจำปี 2555 ผู้เรียนอาชีวศึกษายังคงสอบไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินทั้งในด้านภาษาอังกฤษและด้านสมรรถนะวิชาชีพ สถานศึกษาอาชีวศึกษาจำเป็นต้องปรับปรุงคุณภาพการศึกษา (เดลินิวส์, 2557: ออนไลน์)

มีการพยายามปฏิรูปการศึกษาในไทยมามาก แต่ประสบความสำเร็จน้อย ด้วยปัญหาที่มาจากระบบการศึกษาที่เอววิชาเป็นที่ตั้ง ไม่ได้เอาชีวิตการอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นที่ตั้ง และจากปัญหา ทางการบริหารที่รวมศูนย์อำนาจ ขาดการเอาใจใส่ หรือขาดการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละระดับอย่างจริงจัง รวมทั้งขาดกลยุทธ์ในการวางแผนและดำเนินการที่สอดคล้องต่อสถานการณ์ นับเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้การศึกษาของไทยยังขาดคุณภาพ (วรภรณ์ สามโกเศศ และคนอื่นๆ, 2553) ในขณะที่ประเทศไทยต้องเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 การมีกลยุทธ์ในการบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนอาชีวศึกษาเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องมีการวางแผนและกำหนดนโยบายการบริหาร

การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา

การบริหารอาชีวศึกษาการอาชีวศึกษา (Vocational Education) เป็นการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมบุคคลเข้าสู่การประกอบอาชีพ หรือเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานในสายอาชีพได้มีความก้าวหน้า มีระดับฝีมือที่สูงขึ้น สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ทั้งนี้มีผู้ให้ความหมาย ดังนี้ พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.2551 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายของคำว่า การ อาชีวศึกษา ว่าเป็นกระบวนการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์ (2556: 19) มีความเห็นว่า การอาชีวศึกษาเป็นการเตรียมคนให้ สามารถทำงานได้ และพัฒนาผู้ทำงานอยู่แล้วให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้นทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อันมีผลต่อสภาพของงานหรือลักษณะของงาน กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์ (2556: 49) ได้ปรับหลักการอาชีวศึกษาของ Barlow (1974) และนำเสนอ ดังนี้

1. เป็นสิทธิของทุกคนที่จะต้องการและนำความรู้อาชีวศึกษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ จึงเป็นความรับผิดชอบของโรงเรียนที่จะต้องจัดหลักสูตรวิชาชีพให้ผู้เรียนที่หลากหลายและตรงกับความต้องการของผู้เรียน

2. อาชีวศึกษาเป็นกระบวนการศึกษาตลอดชีวิต กระบวนการนี้สามารถแบ่งได้เป็น 4 ขั้น ดังนี้

- ขั้นที่ 1 ให้ข้อมูลและพื้นฐานอาชีพ
- ขั้นที่ 2 ค้นคว้าและเลือกอาชีพที่ต้องการ
- ขั้นที่ 3 เข้าสู่การฝึกอาชีพที่ต้องการ
- ขั้นที่ 4 พัฒนาและซ่อมเสริมทักษะ

3. การจัดโปรแกรมอาชีวศึกษา ต้องไม่ให้มีขีดจำกัดของการพัฒนาวิชาชีพ และต้องให้สอดคล้องกับจุดหมายร่วมกันกับการศึกษาสายสามัญหรือการศึกษาทั่วไปด้วย

นอกจากนี้ วันทิศา โปธิสาร, สมคิด สร้อยน้ำ และเรวณี ชัยเขาวรัตน์ (2563) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารนาระบบควบคุมคุณภาพที่หลากหลายมาบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาพร้อมกัน และดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งผลลัพธ์ที่มุ่งหวังเพื่อให้สถานศึกษามีลักษณะที่มีความเป็นเลิศ ดังนี้

1. ลักษณะของสถานศึกษาที่มีความเป็นเลิศ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่า มีลักษณะ ดังนี้

1.1 การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่มีความเป็นเลิศ ประกอบด้วย มีการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาชัดเจน กำหนดกลยุทธ์ของสถานศึกษาสอดคล้องกับเป้าหมาย มีความรู้ ความเข้าใจ การบริหารงาน ด้านอาคาร และสถานที่ การบริหารงานบุคคล และการบริหารจัดการงบประมาณ

1.2 การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่มีความเป็นเลิศ ประกอบด้วย มีหลักสูตรการเรียนการสอนที่มีความหลากหลายการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นการฝึกทักษะและการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน

1.3 ผู้เรียนของสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่มีความเป็นเลิศมีลักษณะ ดังนี้ ผู้เรียนมีสมรรถนะวิชาชีพตามสมรรถนะสาขาวิชา มีสมรรถนะทั่วไป สมรรถนะหลัก คุณลักษณะที่พึงประสงค์

1.4 ผู้สอนของสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่มีความเป็นเลิศมีลักษณะ ดังนี้ ผู้สอนมีความรู้ ความสามารถ ในการสอน มีบุคลิกภาพที่เป็นแบบอย่างที่ดี และมีจรรยาบรรณวิชาชีพครู เป็นที่ยอมรับ

2. กระบวนการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่มีความเป็นเลิศ จากการวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ผู้บริหารมีกระบวนการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาสู่ความเป็นเลิศ จำแนกออกเป็น 7 กระบวนการ ดังนี้

2.1 หลักการมอบหมายงาน (Delegation) ผู้บริหาร มีการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และกรอบงานชัดเจน เป็นขั้นตอนตามโครงสร้างการบริหารงาน ใช้ระบบการ วิเคราะห์งาน (Job Analysis) กำหนดคุณลักษณะเฉพาะเพื่อวางแผนสรรหาบุคลากร มีหลักการ กระจายอำนาจการบริหารงานภายในสถานศึกษาวางแผนมอบหมายตรงกับงาน ไม่มากเกินไป เหมาะสมตามศักยภาพความรู้ ความสามารถ ความถนัด หรือวุฒิการศึกษา ด้วยความยุติธรรม

2.2 หลักการรับผิดชอบ (Responsibility) ผู้บริหารมีการประชุมวางแผนร่วมกัน กำหนดข้อปฏิบัติ ระเบียบและขั้นตอนการทำงานทุกครั้ง เพื่อความชัดเจนในการปฏิบัติงานและ สื่อสารให้ทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย โดยศึกษาระเบียบ วิเคราะห์งานของตนเอง ทำให้เกิดการยอมรับ และความเต็มใจปฏิบัติหน้าที่ ที่รับผิดชอบ ตามคำสั่งโครงสร้างหลัก ผลักดัน และกระตุ้นด้วยการชี้เป้าหมาย เพื่อให้มีการ ตื่นตัวในการทำงานมีระเบียบวินัยในการอยู่ร่วมกัน ซึ่งต้องใช้ระยะเวลา และความอดทน อย่างสม่ำเสมอเป็นลักษณะนิสัยจนเกิดวินัย

2.3 หลักการพัฒนาตนเอง (Development) ผู้บริหารมีเทคนิคการสอนงาน กระตุ้น และให้โอกาสบุคลากรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องด้วยการอบรม ประชุมสัมมนา ศึกษา ดูงาน การศึกษาต่อ จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing) ให้ทันต่อเทคโนโลยี ใหม่ๆอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน

2.4 หลักการกำกับติดตาม (Monitoring) ผู้บริหารมีการกำกับติดตาม ความก้าวหน้าของงานเป็นระยะ ด้วยวิธีการที่หลากหลายต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ มีการนิเทศ สังเกต และรับฟังสภาพปัญหา มีการกำกับติดตามการทำงาน มีการให้ข้อมูลย้อนกลับทันทีด้วย ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายไลน์ประเมินผลการทำงานในรูปของ คณะกรรมการ และรายงานตามลำดับขั้นด้วยเครื่องมือ KPI (Key Performance Indicator) ที่มีคุณภาพ ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานสอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ของ สถานศึกษา ยึดหลักคุณธรรม ความเที่ยงตรงตามกรอบและมาตรฐานชัดเจน การปรับปรุง คุณภาพ เน้นความต่อเนื่องชัดเจนโดยใช้กระบวนการวิจัย นำผลสรุปกำหนดเป็นมาตรฐานให้ เกิดประสิทธิผลในการปฏิบัติงานต่อไป

2.5 หลักการทำงานเป็นทีม (Teamwork) ผู้บริหารมีการสื่อสารประชุมชี้แจงเป้าหมายในการปฏิบัติงานทุกครั้ง ให้มีความเข้าใจและได้รับทราบข้อมูลทุกเรื่องชัดเจน ทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนกลยุทธ์ (SWOT Analysis) ของสถานศึกษา และทำงานตามระบบการบริหารวงจรคุณภาพของ เดมมิง (PDCA) บุคลากรจะถูกดึงศักยภาพ การทำงานตามหน้าที่ ในการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่องสร้างทัศนคติที่ดี มีความยืดหยุ่น เกิดเป็นวัฒนธรรมองค์กรในการทำงานร่วมกัน

2.6 หลักการสร้างแรงจูงใจ (Motivation) ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ เป็นแบบอย่างที่ดีในการทุ่มเทให้กับการบริหารสถานศึกษาสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรเข้าใจเป้าหมาย การบริหารสถานศึกษาชัดเจน ศึกษาความต้องการของบุคลากร เพื่อสนับสนุนส่งเสริมและช่วยเหลือตรงตามความต้องการมีการสื่อสารที่ดีโดยให้ข้อเสนอแนะ ข้อคิด ให้กำลังใจ เสริมสร้างพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน รวมถึงการสร้างโอกาสความท้าทายในการทำงาน ทำให้เกิดความกระตือรือร้น มีทัศนคติที่ดีสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา

2.7 หลักการมีส่วนร่วม (Cooperative) ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจบางส่วนในการบริหารงานตามโครงสร้างของสถานศึกษาในรูปแบบของคณะกรรมการ เพื่อก่อให้เกิดการทำงาน ปรับวิธีการดำเนินงานให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมของชุมชน สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานประกอบการผู้ปกครอง หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน มีการประสานงานสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และมีการสื่อสารวางแผนการจัดการศึกษาร่วมกัน ตลอดจนขอรับการสนับสนุนทรัพยากรในการจัดศึกษารวมถึงการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมพัฒนาสถานศึกษา

โดยสรุป การอาชีวศึกษา เป็นการจัดการศึกษาให้คนมีความรู้ ทักษะ ฝีมือทางวิชาชีพ เพื่อสามารถปฏิบัติงานได้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน

ผู้บริหารอาชีวศึกษา

ตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2552 (2555) ได้กำหนดให้สถานศึกษามีหน้าที่บริหารจัดการอาชีวศึกษา ฝึกอบรมและส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน โดยให้จัดการศึกษาใหม่ ความทันสมัย ยืดหยุ่น สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน สถานประกอบการ และการประกอบอาชีพอิสระ

โดยให้ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา จัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีสมรรถนะทางวิชาชีพ สามารถประกอบอาชีพได้ เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม มีความสามารถในการคิด เรียนรู้ วางแผนและพัฒนาตนเอง มีศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง มีการวิจัย บำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี พละนามัย และส่งเสริมการจัดการศึกษาเชิงธุรกิจที่สอดคล้องกับการเรียนการสอน ดังนั้น จึงนับเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาต้องปฏิบัติ

สิ่งที่ผู้บริหารทางเทคนิควิชาชีพเพื่อการศึกษา ควรสนับสนุนผู้สอนได้ปฏิบัติงานตามมาตรฐานของคณะกรรมการมาตรฐานอาชีพการสอนแห่งชาติ ดังนี้

1. ด้านความรู้ของผู้เรียน ผู้บริหารมีพันธะที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี รวมทั้งสนับสนุนให้ผู้สอนนำรูปแบบในการเรียนรู้ ใช้สอนผู้เรียน

2. ด้านความรู้เนื้อหาวิชา ผู้บริหารต้องแน่ใจว่าผู้สอนทางเทคนิควิชาชีพมีความรู้ในเนื้อหาวิชาชีพและวิธีการสอน

3. ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้สอนจัดการชั้นเรียนและสภาพแวดล้อมในทางที่จะส่งเสริมค่านิยม และความรักในการเรียนรู้

4. ด้านการยอมรับความหลากหลาย ผู้บริหารสนับสนุนสภาพแวดล้อมในการสอน และยอมรับรูปแบบการสอนที่หลากหลาย

5. ด้านความก้าวหน้าในความรู้ทางเนื้อหาวิชาชีพ ผู้นำต้องแน่ใจว่าผู้สอนจัดให้มีสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ ที่แตกต่างตามการสอน ความคิดในการเรียนรู้ ประสบการณ์ในการเรียนรู้

6. ด้านการประเมินผล ผู้นำแนะผู้สอนให้ใช้กลยุทธ์ในการประเมินผลที่หลากหลายตรงต่อความต้องการของผู้เรียน

7. ความพร้อมในการทำงานสถานประกอบการ ควรสร้างแรงบันดาลใจให้ครูสนับสนุนทักษะการทำงานและความเป็นพลเมืองโดยมีการสอนที่ได้มาตรฐาน

8. การจัดการและความสมดุลระหว่างบทบาทของชีวิตที่แตกต่าง รูปแบบผู้นำสำหรับผู้สอนทางเทคนิควิชาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนมีความตระหนักในตนเอง คุณลักษณะความเป็นผู้นำ ค่านิยมความเป็นพลเมือง การมีคุณธรรม และพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ

9. การพัฒนาทางสังคม ผู้บริหารพัฒนาให้ผู้สอนมีความมั่นใจในตนเอง คุณลักษณะความเป็นผู้นำ ค่านิยมความเป็นพลเมือง

10. การปฏิบัติการแสดงความคิด ช่วยผู้สอนพัฒนาศิลปะการให้ความคิดเห็นต่อการสอน ทั้งกับเพื่อนร่วมงานหรือฝ่ายบริหาร

11. การมีส่วนร่วมกับหุ้นส่วน ผู้บริหารทางเทคนิควิชาชีพเพื่อการศึกษาต้องการให้ผู้สอนมีส่วนร่วมกับธุรกิจและอุตสาหกรรมในท้องถิ่น และกับสถาบันสำหรับผู้จบโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนและให้มีความเชื่อมโยงระหว่างสถานประกอบการกับวิทยาลัย

12. การสนับสนุนกระบวนการศึกษา ผู้นำในฐานะที่เป็นต้นแบบควรกระตุ้นให้ผู้สอนสนับสนุนกระบวนการศึกษา โดยการริเริ่มการสอนใหม่เพื่อสร้างความก้าวหน้าในสาขาการสอนของตนเอง

13. การมีส่วนร่วมกับชุมชนและครอบครัว ผู้นำควรสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้สอนทางเทคนิควิชาชีพในการที่จะคงการติดต่อกับครอบครัว เพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมของผู้เรียน

สรุป ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาควรควรให้การสนับสนุนผู้สอนได้ปฏิบัติงานตามมาตรฐานของคณะกรรมการมาตรฐานอาชีวศึกษาการสอนแห่งชาติในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านความรู้ของผู้เรียน ด้านความรู้เนื้อหาวิชา ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้และด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวเนื่องเพื่อให้ครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถและมีเทคนิคการสอนเป็นมืออาชีพ มีความก้าวหน้าในสาขาการสอนของตนเองมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเป็นไปตามมาตรฐานอาชีวศึกษา

มาตรฐานอาชีวศึกษา

ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ วันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ.2562 (สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ, 2562) ได้ให้ความหมายคำว่ามาตรฐานการอาชีวศึกษา เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพและมาตรฐานในการจัดการอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการส่งเสริม การกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผลและการประกันคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา นอกจากนี้ มาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2562 (สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ, 2562) ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การจัดการอาชีวศึกษา มี 7 มาตรฐาน 35 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ มาตรฐานที่ 1 ด้านผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษา ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ในด้าน ร้อยละของผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยสะสม 2.00 ขึ้นไป

ระดับความพึงพอใจของสถานประกอบการ หน่วยงาน ชุมชน ที่มีต่อคุณภาพผู้เรียน

ร้อยละของผู้เรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานวิชาชีพ

ร้อยละของผู้เรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ตั้งแต่ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติขึ้นไป

ร้อยละของผู้เรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ตั้งแต่ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติขึ้นไปในกลุ่มวิชาภาษาอังกฤษ

ร้อยละของผู้เรียนที่ผ่านเกณฑ์การทดสอบมาตรฐานอาชีพของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ หรือหน่วยงานที่คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในการอาชีวศึกษารับรอง

ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรเทียบกับแรกเข้า

ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาที่ได้งานทำหรือประกอบอาชีพอิสระ หรือศึกษาต่อภายใน 1 ปี

ระดับความพึงพอใจของสถานประกอบการ หน่วยงาน ชุมชน ที่มีต่อคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา

มาตรฐานที่ 2 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา มีจำนวน 5 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

ระดับคุณภาพในการใช้และพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะรายวิชาที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการหรือประชาคมอาเซียน

ระดับคุณภาพในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา

ระดับคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนรายวิชา

ระดับคุณภาพในการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนรายวิชา ระดับคุณภาพในการฝึกงาน

มาตรฐานที่ 3 ด้านการบริหารการจัดการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 12 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

ระดับคุณภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาหรือวิทยาลัย ระดับคุณภาพในการจัดทำแผนการบริหารจัดการสถานศึกษา ระดับคุณภาพในการพัฒนาสถานศึกษาตามอัตลักษณ์ ระดับคุณภาพในการบริหารงานและภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับคุณภาพในการบริหารจัดการระบบฐานข้อมูล สารสนเทศของสถานศึกษา ระดับคุณภาพในการ

บริหารความเสี่ยง ระดับคุณภาพในการจัดระบบดูแลผู้เรียน ระดับคุณภาพในการพัฒนาและดูแลสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ของสถานศึกษาและการใช้อาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โรงฝึกงาน ศูนย์วิทยบริการ ระดับคุณภาพในการบริหารจัดการวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และคอมพิวเตอร์ ระดับคุณภาพในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ระดับคุณภาพในการบริหารการเงินและงบประมาณ ระดับคุณภาพในการระดมทรัพยากรในการจัดการอาชีวศึกษากับเครือข่ายทั้งในประเทศ และหรือต่างประเทศ

มาตรฐานที่ 4 ด้านการบริการวิชาการและวิชาชีพ มี 1 ตัวบ่งชี้

ระดับคุณภาพในการบริหารจัดการการบริการวิชาการและวิชาชีพ

มาตรฐานที่ 5 ด้านนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ หรืองานวิจัย มีจำนวน 2 ตัวบ่งชี้

ระดับคุณภาพในการบริหารจัดการโครงการ สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ หรืองานวิจัย ของผู้เรียน

ระดับคุณภาพในการบริหารจัดการนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ หรืองานวิจัยของครู

มาตรฐานที่ 6 ด้านการปลูกฝังจิตสำนึกและเสริมสร้างความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก มีจำนวน 4 ตัวบ่งชี้

ระดับคุณภาพในการปลูกฝังจิตสำนึกด้านการรักชาติ เทิดทูนพระมหากษัตริย์ ส่งเสริม การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม

ระดับคุณภาพในการปลูกฝังจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ระดับคุณภาพในการส่งเสริมด้านการกีฬาและนันทนาการ

ระดับคุณภาพในการปลูกฝังจิตสำนึกด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

มาตรฐานที่ 7 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้

ระดับคุณภาพในระบบการประกันคุณภาพภายใน

ระดับคุณภาพในการดำเนินงานตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2562

ส่วนที่ 2 การฝึกอบรมวิชาชีพ มี 1 มาตรฐาน 10 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 8 ด้านการจัดการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ในด้านระดับคุณภาพในการจัดทำแผนการบริหารจัดการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน

ระดับคุณภาพในการจัดทำแผนการบริหารจัดการการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพ
ระยะสั้น

ระดับคุณภาพในการใช้และพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะรายวิชาที่สอดคล้องกับ
ความต้องการของชุมชน สถานประกอบการ

ระดับคุณภาพในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา ระดับคุณภาพในการ
ฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น

ระดับคุณภาพในการระดมทรัพยากรในการจัดการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพระยะ
สั้น ร้อยละของครูผู้สอนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นที่ได้รับการพัฒนา

ระดับคุณภาพในการบริหารการเงินและงบประมาณ ร้อยละของผู้สำเร็จการ
ฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นที่มีผลการฝึกอบรม 2.00 ขึ้นไป

ระดับความพึงพอใจของผู้สำเร็จการฝึกอบรมที่มีต่อการนำความรู้ ความสามารถไป
ใช้ประโยชน์

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ ราชกิจจานุเบกษา (กระทรวงศึกษาธิการ,
2555) ได้มีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
2554 กำหนดให้คุณภาพของผู้สำเร็จ การศึกษาอาชีวศึกษาทุกระดับคุณวุฒิ ต้องมี 3 ด้าน คือ

1. ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ
พฤติกรรมลักษณะนิสัยและทักษะทางปัญญา

2. ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป ได้แก่ ความรู้และทักษะการสื่อสาร การ
ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน การทำงานร่วมกับผู้อื่น การ
ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การประยุกต์ใช้ตัวเลข การจัดการและการพัฒนางาน

3. ด้านสมรรถนะวิชาชีพ ได้แก่ ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะ
ในสาขาวิชาชีพสู่การปฏิบัติจริง รวมทั้งประยุกต์สู่อาชีพ

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และคนอื่นๆ (2555) มีความเห็นว่าผลลัพธ์จากการเรียนรู้ตาม
กรอบมาตรฐานคุณวุฒิในระดับอาชีวศึกษา ควรประกอบด้วย

1. ความรู้และความเข้าใจ ในการพัฒนาแนวคิดในสาขาที่เรียนเพื่อประกอบอาชีพ
2. ทักษะเชี่ยวชาญปัญหา มีทักษะในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ แก้ปัญหาอย่าง
สร้างสรรค์

3. สมรรถนะ ใน 3 ด้าน คือ ด้านทักษะส่วนบุคคล มีความสามารถในการบริหาร
จัดการด้วยตนเองภายใต้ การแนะนำในการทำงาน มีทักษะในการทำงาน เป็นผู้ที่มีการบริหาร

จัดการวางแผน มีความเป็นผู้นำ ด้านทักษะการสื่อสาร สามารถใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศในการ วิเคราะห์ปัญหา หาข้อมูล และการนำเสนอ เพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีความรับผิดชอบในการเรียน การทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย

4. จริยธรรมต่อสังคมและต่อวิชาชีพ รู้จักเคารพความคิดเห็นและทักษะของผู้อื่น มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและจรรยาบรรณวิชาชีพ

ดังนั้น หากผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาสามารถปฏิบัติและบริหารจัดการได้ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการแล้ว จะส่งผลให้มีแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาในอนาคต ดังนี้ เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สังคม และสถานประกอบการ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะด้านวิชาการและวิชาชีพให้มีผลสัมฤทธิ์เป็นตามเกณฑ์ที่กำหนดและความมาตรฐานวิชาชีพ อีกทั้งพัฒนาทักษะภาษาให้เกิดความชำนาญและใช้ในชีวิตประจำวันได้ ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยพัฒนาระบบสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเป้าหมายประสงค์ทางการศึกษา จัดระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนโดยน้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้กับกระบวนการพัฒนาผู้เรียน พัฒนาระบบการบริหารบุคลากรแนวใหม่ สร้างจิตสำนึกรักองค์กรอย่างยั่งยืน รวมถึงการพัฒนาทักษะและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านด้วยกระบวนการวิจัย เสริมสร้างสวัสดิการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานแก่สถานศึกษา และสร้างความพร้อมและส่งเสริมการบริการวิชาการและวิชาชีพทั้งผู้เรียนและครู แก่ชุมชน และสังคม

บทสรุป

จากเดิมบทบาทของผู้บริหารการศึกษาเป็นผู้จัดการสิ่งต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมาย และภาระงานขององค์กรด้วยแนวคิดและเป้าหมายจากส่วนกลาง ได้มีการเปลี่ยนแปลงเป็นการบริหารจัดการเพื่อเสริมพลังบุคคลอื่น ผู้บริหารอาชีวศึกษาต้องมีความรับผิดชอบในชื่อเสียงและความเจริญก้าวหน้าขององค์กร มีการวางแผนกลยุทธ์และวิสัยทัศน์สำหรับอนาคต (Volmari & Frimodt, 2009) โดยที่ความรับผิดชอบหลักของผู้บริหารสถานศึกษา คือต้องช่วยให้เกิดการสอนอย่างเยี่ยมยอดในทุกห้องเรียน (Darling-Hammond, 2010) ด้วยผู้บริหารเป็นผู้นำที่มี

ผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผลการเรียนและสังคมของผู้เรียน (Robinson, Lloyd & Rowe, 2013) แต่ด้วยในปัจจุบันการบริหารและการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษายังมีปัญหา การหาแนวทางวิธีการในการพัฒนาการบริหารและพัฒนาการอาชีวศึกษา จึงจำเป็นต้องรับ ศึกษาและด้วยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอนและผู้เรียนอาชีวศึกษาเป็นผู้ที่มี ผลโดยตรงต่อประสิทธิผลการบริหารอาชีวศึกษาของสถานศึกษา การตระหนักถึงปัจจัยที่ส่งผล ต่อประสิทธิผลทางการศึกษาของอาชีวศึกษาจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพื่อช่วยส่งเสริมให้การบริหาร จัดการอาชีวศึกษามีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และช่วยผู้เรียนให้มีสมรรถนะสอดคล้องกับ ความ ต้องการของตลาดแรงงานในภาคอุตสาหกรรม ชุมชน ประชาคมอาเซียนและโลก

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). *นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2555-2558*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กฤษมันต์ วัฒนานรงค์. (2553). *สมรรถนะวิชาชีพ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2562). *เรียนให้รู้: ใช้ข้อมูลอย่างผู้ชนะ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ซีคเชส มีเดีย.
- ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์. (2555). *การพัฒนาอาชีวศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับ ความต้องการของตลาดแรงงานและรองรับประชาคมอาเซียน*. (เอกสารประกอบการ ประชุมผู้บริหารสถานศึกษา วันที่ 14-16 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2555 ณ วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่).
- เดลินิวส์. (2557, 20 มกราคม). *วีเน็ตสะท้อนอาชีวะ 308 แห่ง ต้องปรับปรุงเร่งด่วน*. สืบค้นเมื่อ 28 มีนาคม 2563, จาก <http://www.dailynews.co.th/Content/education/210111>
- นพดล สุตันตวิณิชย์กุล. (2557). *การศึกษาคความพร้อมด้านเทคโนโลยีของสถานศึกษา อาชีวศึกษาไทยเพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, สร้อยสน สกลรักษ์ และ ศรเนตร อารีโสมณพิเชษฐ์. (2555). รายงานการวิจัย เรื่อง นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาจารย์ของประเทศไทย องค์การระดับนานาชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- วรารณ สามโกเศศและคนอื่นๆ. (2553). ข้อเสนอทางเลือกระบบการศึกษาที่เหมาะสมกับสุขภาวะคนไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- วันทิตา โพธิสาร, สมคิด สร้อยน้ำ และเรวณี ชัยเชาวรัตน์. (2563, มกราคม - เมษายน). “การบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาสู่ความเป็นเลิศ: การศึกษาทฤษฎีฐานราก”, ว.มรม. 14(1): 127-138.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2555). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีการศึกษา 2554. กรุงเทพฯ: สถาบันฯ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). การบรรยายทางวิชาการเพื่อสร้างความตระหนักเรื่อง การก้าวสู่ประชาคมอาเซียน. กรุงเทพฯ: กลุ่มยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). นโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองด้านการพัฒนาอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- _____. (2555). รายงานการวิจัยแนวทางการส่งเสริมการเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพตามเป้าหมายในแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- _____. (2556). รายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาล ประจำปี 2555. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- _____. (2562). รายงานความก้าวหน้าการจัดการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานปี 2561-2562. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2555). นโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสู่สากล พ.ศ. 2555-2569. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

- สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ. (2562). *มาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2555 เพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- เสน่ห์ จัฏโศ. (2552). *วิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ผู้นำยุคใหม่*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อร่ามศรี อาภาอดุล และคนอื่นๆ. (2555). *รายงานการวิจัยเรื่องมาตรฐานวิชาชีพครูการอาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- อาคม เต็มพิทยาไพสิฐ. (2552). *การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- Barlow, R. M. (1974, June). “An Experimental with Learning Contracts” , *The Journal of High Education*. 45: 441-449.
- Creemers, B. P. M. & Kyriakides, L. (2012). *Improving Quality in Education: Dynamic Approaches to School Improvement*. London and New York: Routledge.
- Darling-Hammond, L. (2010). *New Policies for 21st Century Demands*. Interviewed by James Bellanca. In 21st century skills: Rethinking How Students Learn. Editors: James Bellanca and Ron Brandt. Bloomington: Solution Tree Press.
- Johnson, D. W. & Johnson, R. T. (2010). *Cooperative Learning and Conflict Resolution: Essential 21st Century Skills*. In 21st Century Skills: Rethinking How Students Learn. Editors: James Bellanca and Ron Brandt. Bloomington: Solution Tree Press.
- Parker, E. L. (2008). *Factors that Contribute to a Successful Secondary Vocational Education Program in the State of Mississippi*. Dissertation, Ph.D. (Educational Leadership and School Counseling). Mississippi: The University of Southern Mississippi.
- Sihono, T. & Yusof, R. (2012). “Implementation of School Based Management in Creating Effective Schools”, *International Journal of Independent Research and Studies*. 1(4): 142-152.

- Summers, M. D. (2001). "The Role of Leadership in Successful Vocational Initiatives", *New Directions for Community Colleges*. 115(Fall): 17-25.
- The ASEAN Secretariat. (2009). *ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint*. Jakarta: Public Outreach and Civil Society Division, The ASEAN Secretariat.
- Volmari, K., Helahorpi, S. & Frimodt, R. (2009). *Competence Framework for VET Professions: Handbook for Practitioners*. Helsinki: Finnish National Board of Education.
- Robinson, V. M. J., Lloyd, C. A. & Rowe, K. J. (2013). *The Impact of Leadership on Student Outcomes: An Analysis of the Differential Effects of Leadership Types*. In *Leading Professional Practice in Education*. Edited by Christine Wise; Pete Bradshaw; & Marion Cartwright. London: SAGE.

